

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1941 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av telegrafverket m. m.

(4:e avd.)

I propositionen nr 148 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 7 mars 1941, framlagt förslag angående omorganisation av telegrafverket m. m.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 mars 1940 hemställde telegrafstyrelsen om utredning rörande omorganisation av telegrafverket. Till stöd för framställningen anförde styrelsen bland annat, att den kraftiga utveckling, som ägt rum sedan telegrafverkets nuvarande organisation blivit i sina huvuddrag bestämd genom beslut vid 1902 års riksdag, nödvändiggjorde vissa organisatoriska förändringar av verket. Trots rådande allvarliga krisförhållanden hade styrelsen därför funnit det önskvärt, att frågan om telegrafverkets organisation och vad därmed sammanhänge så snart som möjligt upptogs till ingående prövning.

Ärendet anmäldes för Kungl. Maj:t den 15 mars 1940, därvid Kungl. Maj:t bemyndigade chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med verkställande av en allmän översyn av telegrafverkets organisation samt avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Med stöd av bemyndigandet tillkallades såsom sakkunniga f. d. generaldirektören A. Granholm, tillika ordförande, byråchefen i telegrafstyrelsen J. A. Lundgren samt t. f. kanslirådet i kommunikationsdepartementet O. A. Berger. De sakkunniga avgåvo den 27 oktober 1940 betänkande med förslag till organisation av telegrafverket (statens offentliga utredningar 1940: 27). Utlåtanden över betänkandet ha därefter avgivits av chefen för försvarsstaben den 7 december 1940, telegrafstyrelsen den 9 december 1940 och allmänna lönenämnden den 25 januari 1941, därvid telegrafstyrelsen överlämnat yttranden från telegrafverkets ingenjörsförening, telegrafverkets tekniska tjänstemannaförening, kvinnliga telegrafpersonalens förening, kvinnliga telefontjänstemannaföreningarnas centralförening, telegrafverkets kvinnliga kontorspersonalens förening, telegraf- och telefonmannaförbundet samt svenska telegraf-tjänstemännens förening.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

Den år 1902 genomförda organisationen av telegrafverket karakteriseras av en stark koncentration till telegrafstyrelsen av avgörandet av olika ärenden. Denna koncentration har, allteftersom utvecklingen av telegrafverkets

rörelse fortgått, menligt inverkat å vederbörande byråchefers möjligheter att ägna tillräcklig uppmärksamhet åt samtliga delar av dem tillhörande verksamhetsområden. De sakkunniga föreslå därför vissa decentraliseringsåtgärder såsom i första hand ägnade att underlätta styrelsens arbete.

En svaghet i den nuvarande styrelseorganisationen ha de sakkunniga funnit däri, att det för telegrafverkets ekonomiska resultat så viktiga kravet på löpande översikt av hushållningen med personal och materiel icke synes vara tillräckligt väl tillgodosett. Delvis sammanhänger detta med den inom styrelsen förekommande stränga åtskillnaden mellan linje- och trafikärenden, vilka handläggas å olika byråer. En ändring av den nuvarande byråorganisationen finna de sakkunniga därför av behovet påkallad, därvid enligt de sakkunniga även handläggningen av allmänna personalfrågor i motsats till vad nu är fallet bör koncentreras till en byrå.

Den svaghet, som nyss berörda stränga åtskillnad mellan trafik- och linjeärenden utgör, framträder med än större styrka i distriktsförvaltningarna med deras två jämställda chefer, en linjedirektör och en trafikdirektör, av vilka den ene skall behandla förekommande frågor med anläggande av tekniska synpunkter och den andre samma frågor med anläggande av trafiksynpunkter. Den fortskridande utvecklingen har nämligen medfört, att det tekniska arbetet och trafikarbetet kommit att gripa allt närmare in i varandra, varjämte det visat sig praktiskt taget omöjligt att bibehålla klara gränser mellan de båda avdelningarna inom en och samma distriktsförvaltning. De sakkunniga ha därför ansett sig böra föreslå en sammanslagning av de samordnade linje- och trafikdistrikten till ett distrikt.

För min del är jag av den verkställda utredningen övertygad om att en rationalisering av telegrafverkets organisation i huvudsaklig anslutning till de av de sakkunniga sålunda angivna riktlinjerna är ägnad att skapa omedelbara och bestående fördelar. Jag tänker därvid icke så mycket på den besparing av personalkostnaderna, som den föreslagna organisationen enligt vad i det följande närmare utvecklas skulle medföra, utan fastmer på den större effektivitet i telegrafverkets verksamhet samt den bättre hushållning med personal och materiel, som den nya organisationen möjliggör.

Såsom förut framhållits, har reservationsvis inom telegrafstyrelsen den meningen gjorts gällande, att det i nuvarande tidsläge med dess onormala förhållanden på de ekonomiska och politiska områdena vore mindre välbetänkt att vidtaga mera omfattande förändringar av telegrafverkets organisation. Häremot vill jag framhålla, att ett genomförande av den föreslagna organisationen icke påverkar telegraf- och telefontrafiken såsom sådan samt att ej heller i övrigt några praktiska olägenheter av ett genomförande redan nu av den ifrågasatta organisationsförändringen påvisats. Enligt min mening kan den uppfattningen med visst fog hävdas, att det nuvarande tidsläget manar till åtgärder, som äro ägnade att skapa ökad effekt åt utgifter för nödvändig statlig verksamhet, samt att sådana åtgärder böra genomföras utan onödigt dröjsmål.

Jag anser mig därför böra tillstyrka, att det föreliggande sakkunnigförslaget lägges till grund för en omorganisation av telegrafverket samt att den nya organisationen genomföres från och med den 1 juli 1941.

Sammanställning av departementschefens förslag beträffande befattningar vid telegrafverket.

Löne-grad	B e f a t t n i n g	Nuvarande antal	Föreslagen		Bli-vande antal
			ökning	minskning	
C 10	Överdirektör	—	1	—	1
»	Överingenjör	—	1	—	1
C 8	Distriktschef	—	6	—	6
C 7	Telefondirektör i Stockholm.....	1	—	1	—
»	Överingenjör	—	1	—	1
A 30	Byråchef.....	5	—	2	3
»	Förste byrådirektör	1	—	1	—
»	Linjedirektör.....	6	—	6	—
A 29	Trafikdirektör	5	—	5	—
A 28	Byrådirektör	8	—	2	6
»	Överinspektör	—	2	—	2
A 27	Förste byråingenjör.....	7	1	—	8
»	Förste linjeingenjör.....	14	—	14	—
»	Förste sekreterare	1	1	—	2
»	Förste sektionsingenjör	—	17	—	17
A 26	Byråingenjör	7	8	2	13
»	Distriktsingenjör	—	6	—	6
»	Förste revisor	—	1	—	1
»	Linjeingenjör.....	34	—	26	8
»	Radioingenjör	—	5	—	5
»	Sekreterare.....	3	1	2	2
»	Sektionsingenjör	—	10	—	10
»	Trafikinspektör.....	1	8	—	9
A 24	Sekreterare.....	10	9	4	15
»	Överkontrollör	13	—	8	5
A 22	Avdelningsingenjör	11	1	3	9
»	Förste kontrollör.....	20	—	6	14
A 21	Aktuarie.....	2	1	—	3
»	Notarie	9	1	4	6
»	Revisor	2	3	—	5

Enligt gällande personalförteckning för telegrafverket uppgår antalet befattningar i 21 och högre lönegrader till 236. Vid bifall till det förordade organisationsförslaget kommer antalet att minskas till 234. I samband med förslagets genomförande böra 2 ingenjörsassistentbefattningar i lönegraden A 20 indragas och 3 kontrollörsbefattningar i samma lönegrad tillkomma.

Huvudpunkterna i förevarande omorganisationsförslag äro — förutom en uppdelning av telegrafstyrelsens nuvarande trafikbyrås arbetsuppgifter på

Utekottet.

en drifts-, en ekonomi- och en kanslibyrå — dels en decentralisering från telegrafstyrelsen till de sex distrikt, vari landet är uppdelat, av ärenden rörande antagning, befordran och placering av lägre tjänstemän, dels ock en nyorganisation av distrikten med endast en beslutande distriktschef i stället för de två nu jämställda cheferna, en linjedirektör för anläggningsfrågor och en trafikdirektör för trafikärendena.

För egen del har utskottet vid ärendets prövning visserligen ej kunnat undgå att beakta hurusom på grund av kriget allt löneregleringsarbete i stort sett avbrutits. Vad särskilt de stora affärsverken (post- och telegrafverken samt statens järnvägar och statens vattenfallsverk) beträffar kommer härtill också att den ännu icke slutligt prövade allmänna revisionen av tjänstebefattningarnas ställning inom nämnda verk hittills ansetts påkalla en alldeles särskild återhållsamhet med inrättandet av nya befattningar därstädes. Tvekan kan i detta läge tvivelsutan hysas om lämpligheten av att besluta om de här föreslagna förändringarna, i all synnerhet som de avse ett flertal ledande poster inom telegrafverket och dessutom äro organisatoriskt rätt genomgripande.

Dessa betänkligheter ha dock utskottet ansett böra få vika inför angelägenheten av att åt rikets telefon- och telegrafväsende må kunna tryggas en fullt effektiv organisation, som bättre motsvarar såväl den kraftiga tekniska utveckling verket undergått under de cirka 40 år, den hittillsvarande organisationen bestått, som ock de stora ekonomiska värden, verket numera förvaltar. Ej endast vad telefonväsendet utan också vad radion beträffar — även radions tekniska apparat handhas helt av telegrafverket — bör enligt utskottets mening ej underskattas vikten för landets samfärdsel och näringsliv av att dessa tekniska hjälporgan skötas tidsenligt och rationellt.

Omorganisationen har också ansetts leda till vissa besparingar. Vid den förutsatta decentralisationen av vissa personalärenden har man sålunda enligt vad utskottet försäkrat sig om tagit i betraktande dennas återverkningar på lokalförvaltningarnas arbete och på dessas personalförhållanden. Det bör alltså kunna förutsättas, att de i utsikt ställda besparingarna skola även i verkligheten bli effektiva och ej behöva gå förlorade genom framkomna, med omläggningarna motiverade krav på personalökningar.

Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka den av tillkallade sakkunniga som lämplig och nödig ansedda och nu av departementschefen förordade omorganisationen av telegrafverket. I avseende på förslagets detaljer har utskottet vid sin granskning av propositionen icke funnit sig böra förutsetta några ytterligare modifikationer utöver dem departementschefen på föranledande av lönenämnden eller i övrigt föreslagit. Dessa modifikationer innebära bland annat uppskov med prövningen av löneställningen för telegrafverkets chef och den av de sakkunniga föreslagna tjänstegradsplaceringen för vissa andra chefsbefattningar.

Med tillstyrkande alltså av propositionen får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för telegrafverket, att gälla tillsvidare från och med den 1 juli 1941:

Personalförteckning för telegrafverket.

Befattning.	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad.
1	generaldirektör och chef	C 15
1	överdirektör	C 10
1	överingenjör	C 10
6	distriktschefer	C 8
1	verkstadsdirektör	C 8
1	överingenjör	C 7
3	byråchefer	A 30
1	telefondirektör	A 30
2	telegrafdirektörer	A 30
6	byrådirektörer	A 28
2	överinspektörer	A 28
8	förste byråingenjörer	A 27
2	förste sekreterare	A 27
17	förste sektioningenjörer	A 27
2	verkstadsingenjörer	A 27
13	byråingenjörer	A 26
6	distriktsingenjörer	A 26
1	förste revisor	A 26
1	kameralintendent	A 26
8	linjeingenjörer	A 26
5	radioingenjörer	A 26
2	sekreterare	A 26
10	sektioningenjörer	A 26
12	telegrafkommissarier av klass 1 A	A 26
9	trafikinspektörer	A 26
1	förrådskamrer	A 24
1	kontorschef	A 24
15	sekreterare	A 24
24	telegrafkommissarier av klass 1 B	A 24
5	överkontrollörer	A 24
9	avdelningsingenjörer	A 22
14	förste kontrollörer	A 22
3	radiokommissarier	A 22
20	telegrafkommissarier av klass 2	A 22
3	aktuarier	A 21
6	förrådsförvaltare	A 21
1	huvudkassör	A 21
6	notarier	A 21
5	revisorer	A 21;

Statsutskottets utlåtande Nr 81.

b) förklara, att befattningarna såsom överdirektör, överingenjör och distriktschef skola tillsättas medelst förordnande på viss tid; samt

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförandet av förberörda förslag må erfordras.

Stockholm den 18 april 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Torsten Ström, Heiding, Karl Magnusson, Carlström, Bäcklund, Karl Andersson, Bäckström, friherre De Geer, Sundberg* och *Gillström*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Skoglund* i Dovers-
torp, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Ward, Persson* i Falla, *Isacsson, Andersson* i
Malmö, *Andersson* i Södergård, *Hansson* i Rubbestad och *Åkerström*.
